

На основу члана 69. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр.135/04, 36/09, 72/09 - други закон, 43/11 - Одлука УС РС и 14/16), члана 28. Закона о заштити земљишта („Службени гласник РС“, бр. 112/15), члана 7. Одлуке о накнади за заштиту и унапређење животне средине Града Ниша ("Службени лист Града Ниша", бр.53/09) и члана 2. и 72. Пословника о раду Градског већа Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр.1/13, 95/16, 98/16, 124/16 и 144/16), Градско веће Града Ниша на седници одржаној, дана 21.06.2017. године, доноси

ПРОГРАМ ИСПИТИВАЊА ЗАГАЂЕНОСТИ ЗЕМЉИШТА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША ЗА 2017. ГОДИНУ

I - ОСНОВЕ ПРОГРАМА

Земљиште је танак површински слој земљине коре и убраја се у условно обновљиве ресурсе. Интензивним коришћењем земљишта, долази до промене његових карактеристика и састава. Промене у земљиштима као последица процеса деградације, одвијају се постепено и тешко су приметне у краћим временским интервалима, а условљавају промене функција екосистема. Урбана земљишта, у односу на рурална, често су више изложена антропогеном утицају због веће густине насељености, интензитета саобраћаја, близине индустрије. Загађивање земљишта јесте уношење загађујућих материја у или на земљиште, узроковано људском делатношћу или природним процесима, које има или може имати штетне последице на квалитет животне средине и здравље људи. Дуготрајно уношење загађујућих материја у земљиште може довести до трајне контаминације земљишта и подземних вода.

Једна од мера очувања квалитета земљишта је праћење присуства загађујућих материја, мапирање подручја оптерећених загађујућим материјама, а све у циљу предузимања адекватних мера заштите.

II - ЦИЉ ИСПИТИВАЊА

Циљеви испитивања земљишта су идентификовање састава и особина, праћење процеса у њима, као и откривање извора емисије загађујућих супстанци којима је изложено становништво, природни ресурси, биљни и животињски свет, процена нивоа опасности и утврђивање мера заштите. Наставак мониторинга земљишта у урбаним зонама, са циљем утврђивања квалитета, врсте и нивоа загађења, омогућава формирање и допуњавање базе података о степену и карактеристикама загађења, о врстама присутних опасних и штетних материја, као и праћење стања загађености земљишта по градским зонама са евалуацијом вишегодишњих трендова.

Идентификација оптерећених подручја са дефинисањем посебних мера заштите од загађивања, уз адекватно информисање и континуирано извештавање јавности, има за циљ унапређење стања животне средине и здравља популације.

III – ОБИМ И МЕТОДЕ ИСПИТИВАЊА

У складу са Уредбом о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду

ремедијационих програма („Службени гласник Републике Србије“, бр. 88/10), Програм испитивања загађености земљишта обухвата:

- број мерних места, врсту локалитета и начин приказивања распореда и положаја мерних места;
- листу параметара који ће се прикупљати на местима узорковања земљишта;
- начин достављања листе метода и стандарда који се користе за узорковање земљишта, анализу узорака и обраду података;
- начин дефинисања временске динамике узорковања земљишта, анализе узорака, обраде и приказа података, достављања података, као и извештавања;
- начин одређивања стручних акредитованих институција које ће вршити системско праћење квалитета земљишта.

Локална мрежа локалитета за праћење квалитета земљишта успоставља се за праћење квалитета земљишта на територији Града Ниша. Локалну мрежу чине допунски локалитети који се одређују на основу мерења или поступака процене, а за које нема података о нивоу загађујућих материја, у складу са потребама и могућностима. Испитивање загађености земљишта у 2017/2018. години, врши се анализом 100 узорака, (50 узорака у 2017. години и 50 узорака у 2018. години) са локалитета на подручју града, са дубине од 30 см.

Узимање узорака ће се обављати у оквиру следећих локалитета:

- земљиште у околини индустријских објеката;
- земљиште у зони утицаја очишћених несанитарних депонија и нехигијенских насеља;
- земљиште у близини великих саобраћајница;
- земљишта у зони утицаја станица за снабдевање моторних возила горивом;
- земљиште из дворишта јавних установа и
- земљиште са јавних површина.

Положај мерних места биће приказан Gauss - Krigerovim координатама у извештају о испитивању земљишта.

Листа параметара обухвата податке и информације који се прикупљају на местима узорковања земљишта. Приликом избора параметара узимају се у обзир они параметри који могу достићи вредности које могу изазвати значајан ризик по људско здравље и животну средину. Листу параметара који ће се прикупљати на местима узорковања земљишта чине:

- **Општи параметри:** карактеристике локације (положај, тренутна употреба земљишта), дубина узорковања, киселост земљишта (pH у води и у електролиту), садржај глине, укупан органски угљеник и садржај органске материје (губитак жарењем на 550° C);
- **Специфични параметри:** тешки метали - бакар (Cu), цинк (Zn), кобалт (Co), арсен (As), олово (Pb), кадмиум (Cd), никл (Ni), хром (Cr), жива (Hg) и органски полутанти - полихроновани бифенили - РСВ, полициклични ароматични угљоводоници - РАН и пестициди.

Листа метода и стандарда који се користе за узорковање земљишта, анализу узорака и обраду података обухвата списак референтних метода и стандарда који ће се користити

при реализацији програма за узорковање, анализу узорака, као и за оцењивање вредности концентрација. Стручна акредитована институција која врши испитивање земљишта у обавези је да у извештају о испитивању земљишта наведе листу метода и стандарда који се користе за узорковање земљишта, анализу узорака и обраду података.

Узорковање земљишта вршиће се у току 2017. године у периоду јул-новембар. Временски период узорковања и испитивања земљишта биће дефинисани оперативним планом.

Извештај о мониторингу земљишта садржи: број мерних места, врсту локалитета, распоред и положаја мерних места приказан Gauss - Krigerovim координатама, листу анализираних параметара, коришћене методе и стандарде, граничне вредности дефинисаних параметара, резултате анализе узорака и обраде података, процену степена угрожености земљишта на основу анализираних параметара и индикатора, предлог мера и податке о овлашћеном правном лицу које врши мониторинг земљишта.

Извештаји се достављају у складу са динамиком узорковања, у року од 10 дана по истеку претходног месеца, у два примерка у писаној форми и у електронској форми. Коначни извештај доставља се са последњим месечним извештајем у 2018. години.

Резултати анализе узорака земљишта приказују се у извештају табеларно, графички (мапирање свих подручја испитивања и мапирање подручја оптерећених загађујућим материјама) и текстуално, са закључком о стању на локацијама, предлогом мера за сваку локацију где су прекорачене граничне и ремедијационе вредности и препоруком за израду ремедијационих програма, као и описом начина и метода узорковања, врсте параметара и динамике даљих испитивања земљишта за сваку локацију где је регистровано прекорачење граничних и ремедијационих вредности концентрација опасних и штетних материја или вредности које указују на значајну контаминацију земљишта.

Подаци добијени реализацијом програма системског праћења квалитета земљишта достављају се Агенцији за заштиту животне средине до 31. марта текуће године за претходну годину и користе се за оцењивање квалитета земљишта, као и за израду извештаја о стању земљишта и саставни су део информационог система заштите животне средине.

Избор индикатора за оцену ризика од деградације земљишта вршиће се на бази очекиваног стања и резултата претходних истраживања на локалитетима где је вршено испитивање квалитета земљишта. Индикатори се оцењују на основу општих елемената за оцену ризика од деградације земљишта који су дати у Прилогу 1. Уредбе о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма.

Степен угрожености земљишта биће одређен на основу вредности загађујућих материја датих у законској регулативи.

Предметни Програм обухвата и прикупљање неопходних података за израду Катастра контаминираних локација на територији града Ниша, који представља скуп података о загађеним, угроженим и деградираним земљиштима и он је саставни део Информационог система земљишта.

IV - АКТИВНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

Реализација Програма обухвата три фазе:

I фаза – Доношење Програма испитивања загађености земљишта на територији града Ниша за 2017. годину, од стране Градског већа Града Ниша;

II фаза – Спровођење поступка јавне набавке мале вредности и одређивање стручне акредитоване институције, која ће вршити испитивање загађености земљишта и потписивање уговора;

III фаза – Реализација Програма од стране изабране стручне акредитоване институције и иницирање израде ремедијационих програма у случају регистровања ремедијационих вредности концентрација опасних и штетних материја или вредности које указују на значајну контаминацију земљишта.

V - ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Програм испитивања загађености земљишта финансираће се из средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине, предвиђених Одлуком о буџету Града Ниша за 2017. годину („Службени лист Града Ниша“, бр.148/16), раздео 3; глава 3.1; функција 560; позиција 91; економска класификација 424 – специјализоване услуге, од укупно намењене апропријације од 15.700.000,00 динара.

Програм објавити у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: 835-3/2017-03

У Нишу, 21.06.2017. године

ГРАДСКО ВЕЋЕ ГРАДА НИША

Председник

Дарко Булатовић

Образложење

Град као јединица локалне самоуправе један је од субјеката система заштите животне средине са обавезом чувања и унапређења животне средине.

У члану 7. Одлуке о накнади за заштиту и унапређење животне средине Града Ниша („Службени лист Града Ниша“, бр.53/09), дефинисано је да Градско веће Града Ниша, доноси Програме за сваку календарску годину, на предлог надлежног органа за заштиту животне средине.

Одредбама члана 69. и 70. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр.135/04, 36/09, 72/09 - други закон, 43/11 - Одлука УС РС и 14/16), утврђена је обавеза праћења стања и континуиране контроле животне средине, односно обавеза јединице локалне самоуправе да донесе програме и обезбеди финансијска средства за обављање мониторинга. Законски оквир за праћење квалитета земљишта и извештавање дефинисан је чланом 22. Закона о заштити животне средине и подзаконским актима.

Члан 6. Закона о заштити земљишта („Службени гласник РС“, бр.112/15) дефинише да заштиту земљишта у оквиру својих овлашћења и обавеза обезбеђује јединица локалне самоуправе.

Уредбом о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Службени гласник Републике Србије“, бр.88/10) утврђује се програм системског праћења квалитета земљишта, индикатори за оцену ризика од деградације земљишта и методологија за израду ремедијационих програма.

Програм испитивања загађености земљишта на територији града Ниша за 2017. годину, доноси Градско веће Града Ниша, а финансирање Програма одобрава Градоначелник Града Ниша.

СЕКРЕТАР

Ивана Крстић